

Književni projekt “LINE - Literatura za interkulturalnu edukaciju”

Sandra Vidović, školska knjižničarka

Prva riječka hrvatska gimnazija

U projektu “LINE - Literatura za interkulturalnu edukaciju” sudjelovali su srednjoškolci i profesori iz šest gradova regije: Rijeke, Zagreba, Sarajeva, Stoca, Beograda i Užica, a partnerska škola u Rijeci bila je Prva hrvatska riječka gimnazija, u kojoj se po riječima ravnateljice Jane Sclaunich prate moderni tokovi obrazovanja te je razvijena svijest o nužnosti projektne nastave i prednostima međunarodne suradnje. Voditeljica projekta za Gimnaziju bila je Sandra Vidović profesorica hrvatskog jezika i književnosti i školska knjižničarka.

Književni susreti
Preko rijeka

Petak, 11.9.2015.
9:30 - 13:00
Učenici predstavljaju autore — Šarića kuća
18:00 - 19:30 Književna radionica
Rada Lazić, Dragana Mladenović, Almin Kaplan — Makova hiža
21:00 Večer poezije — Makova hiža

Subota, 12.9.2015.
9:30 - 11:00 Književna radionica
Nebojša Lujanović, Tanja Mravak, Selvedin Avdić — Makova hiža
11:30 - 13:00 Predavanje gosta književnih susreta
Dejan Ilić — Šarića kuća
18:00 - 19:30 Predavanje o Maku Dizdaru
Gorčin Dizdar, Nenad Veličković — Šarića kuća
21:00 Večer proze — Makova hiža

Prva riječka hrvatska gimnazija • Privatna klasična gimnazija Zagreb
Opća gimnazija Katoličkog školskog centra Sarajevo
Srednja škola Stolac • Gimnazija Kreativno pero Beograd
Baletska škola Lujo Davičo Beograd • Gimnazija Užice

Mak Dizdar | Fondacija Mak Dizdar | CENAP | UŽICKI DIALOG ZA BUDUĆNOST

Sarajevo

učestvovati predstavnici svih književnih klubova. Po svom obliku i metodologiji rada projekt LINE je osmišljen prema iskustvima “Užičke književne republike”, koji od 2006. godine uspješno organizira festival “Na pola puta” u Užicama u Srbiji.

Upoznavanje voditelja s projektom održalo se u Sarajevu od 8. do 10. svibnja 2015. godine gdje je dogovoren vremenski okvir projekta, odabrani su i predstavljeni autori za čitanje od strane nacionalnih koordinatora te dogovorena dinamika tijeka projekta.

Nositelj projekta je Fondacija Mak Dizdar iz Sarajeva s partnerima: CeKaPe – Centar za kreativno pisanje (Zagreb) i Užička književna republika (Beograd), a vrijednost projekta prepoznao je i financijski podržao UNICEF. Projekt je bio zamišljen kroz osnivanje i rad šest književnih klubova za učenike srednjih škola u tri države te održavanje književnih susreta u Stocu na kojima će

S obzirom na kratak rok održavanja četiri sastanka književnog kluba djelovanje je moralo odmah započeti.

Po povratku u školu formiran je čitateljski klub od tridesetak učenica i učenika Gimnazije i održan prvi sastanak na kojem su se učenici međusobno upoznali te su upoznati s projektom, sudionicima programa i sa svim pojedinostima koje se od njih očekuju u nastavku. Sznali su i osnovne informacije o Fondaciji Mak Dizdar te su se podsjetili pjesnika s kojim su se upoznali u 1. razredu na satovima hrvatskog jezika.

Nakon toga saznali su ponešto o Tanji Mravak, autorici zbirke priča pod nazivom “Moramo razgovarati” koja im je bila dodijeljena za čitanje. Kao poticaj za čitanje na prvom sastanku profesorica im je pročitala autoričinu priču koja nije sastavni dio zbirke, ali zato ostavlja snažan dojam na čitatelja. Potom su poslušali intervju s autoricom s Interneta u kojem su mogli nešto više saznati o samoj zbirci priča. Zbog lakše komunikacije dogovorili su otvaranje grupe na Facebooku putem koje će se informacije lakše i brže prenositi što se je u tjednima koji su uslijedili pokazalo neophodnim.

Drugi sastanak Čitateljskog kluba održan je dva tjedna kasnije nakon pročitane knjige. Uslijedio je razgovor o pročitanoj, s posebnim osvrtom na probleme koji se otvaraju u pričama Tanje Mravak. Razgovor je protekao u veoma ugodnoj atmosferi. Učenici su iznosili svoja mišljenja, diskutirali međusobno o tome i donosili rješenja problema opisanih u pričama. Također su progovorili i o tome što ih je zasmatalo u načinu pisanja te su se na kraju složili da je tematika o kojoj piše autorica sveprisutna u našim

životima te da je problem komunikacije imperativni problemi današnjeg društva te da bi svi zajedno morali više razgovarati.

Nakon analize zbirke dogovoreni su detalji oko organizacije susreta s autoricom, određeni su moderatori susreta te dogovoreno tko će dramatizirati dio odabrane priče.

Atmosfera koja je vladala na drugom književnom susretu, bila je dobar predznak da će i susret s autoricom proći u veoma žučnoj i optimističnoj raspravi. Postojala je samo mala trema vezana uz susret jer nisu mogli pretpostaviti kakva je autorica, je li razgovorljiva ili je pak zatvorena kao osoba.

Ali već samim ulaskom Tanje Mravak u školsku knjižnicu svi njihovi strahovi su nestali. Tanja je s osmijehom na licu i veselim tonom glasa oborila s nogu i one najsumnjičavije. Druženje s gošćom proteklo je u vedroj i dinamičnoj atmosferi. Razgovor je tekao spontano, pitanja su se nadovezivala jedno na drugo, a autorica je svojim odgovorima poticala nova i nova pitanja. Osim o zbirci dotakli su se i autoričinog privatnog života, pitali su je o njenom srednjoškolskom dobu, o lektiri i o mnogo čemu drugom. Zbirka Tanje Mravak probudila je kod učenika veliki interes zbog tema kojima se bavi tako da su i njihova pitanja bila veoma širokog raspona, od utjecaja stvarnog života na teme u knjizi, preko načina pisanja i izražavanja pa do osnovnog problema koji povezuje sve priče, a to je nedostatak komunikacije kao gorućeg problema današnjeg društva.

*Tanja Mravak u
Prvoj riječkoj hrvatskoj gimnaziji*

Druženje uz knjigu i s knjigom trajalo je puna dva sata. Učenici su pripremili i skeč s ulomkom iz jedne priče, a na samom kraju uslijedio je autoričin poklon učenicima. Tanja Mravak suvereno je ispričala priču o teori-

ji zavjere kojom je pobijedila na splitskom festivalu pričanja priča Pričiginu. Desetak minuta pričanja bez stanke, iz glave ostavilo je učenike bez teksta. Buran pljesak nagradio je autoricu za njen trud, za dolazak i dvosatno druženje.

Tjedan dana nakon susreta s autoricom uslijedio je četvrti sastanak Čitateljskog kluba na kojem su analizirali druženje s Tanjom Mravak, pričali o iskustvima sa susreta i o dojmovima koje su stekli o našoj gošći. Nakon toga uslijedio je onaj manje lijepi dio priče u kojem su učenici među sobom morali odabrati šestoricu koja će ih predstavljati na susretima u Stocu u rujnu. Većina se složila da bez obzira na to da su svi aktivno sudjelovali na susretu s autoricom da je ipak šestorica odabranih bila nijansu aktivnija i komunikativnija od ostalih, a oni su Gea Anić, Emanuel Muratović, Dino Alić, Erika Radović, Ivana Rubeša i Robert Zuljani.

Njihov je zadatak bio da tijekom ljetnih praznika osmisle i dogovore način predstavljanja Tanje Mravak ostalim sudionicima susreta u Stocu.

Od 10. do 13. rujna 2015. godine u Stocu su održani prvi književni susreti “Preko rijeka”, u kojima su učestvovali autori Radmila Lazić, Dragana Mladenović (Srbija), Nebojša Lujanović, Tanja Mravak (Hrvatska), Almin Kaplan i Selvedin Avidć (BiH), te učenici srednjih škola: Prva riječka hrvatska gimnazija, Privatna klasična gimnazija Zagreb, Opća gimnazija Katoličkog školskog centra Sarajevo, Srednja škola Stolac, Gimnazija Kreativno pero Beograd, Baletska škola Lujo Davičo Beograd i Gimnazija Užice.

Naziv književnih susreta izveden je iz stihova pjesme “Modra rijeka” Maka Dizdara – “valja nama preko rijeke”, podsjećajući prije svega pripad-

Stolac

nike mlađih generacija na nužnost prevladavanja fizičkih i mentalnih granica koje su stvorile prethodne generacije. Najvažniji cilj ovog projekta je spajanje stolačke omladine, koja je inače, barem institucionalno, strogo podijeljena po nacionalnoj osnovi.

Tijekom susreta, učenici su predstavili “svog” autora vršnjacima iz drugih škola i gradova, učestvovali u nizu književnih radionica te moderirali večernje programe koji su bili otvoreni za javnost. Imali su priliku razgovarati i družiti se i s ostalim regionalnim piscima te odslušati niz sjajnih predavanja o književnosti, poeziji Maka Dizdara i odnosu književnosti, nacije i ideologije. Svi događaji odvijali su se u Šarića kući i Makovoj hiži u Stocu.

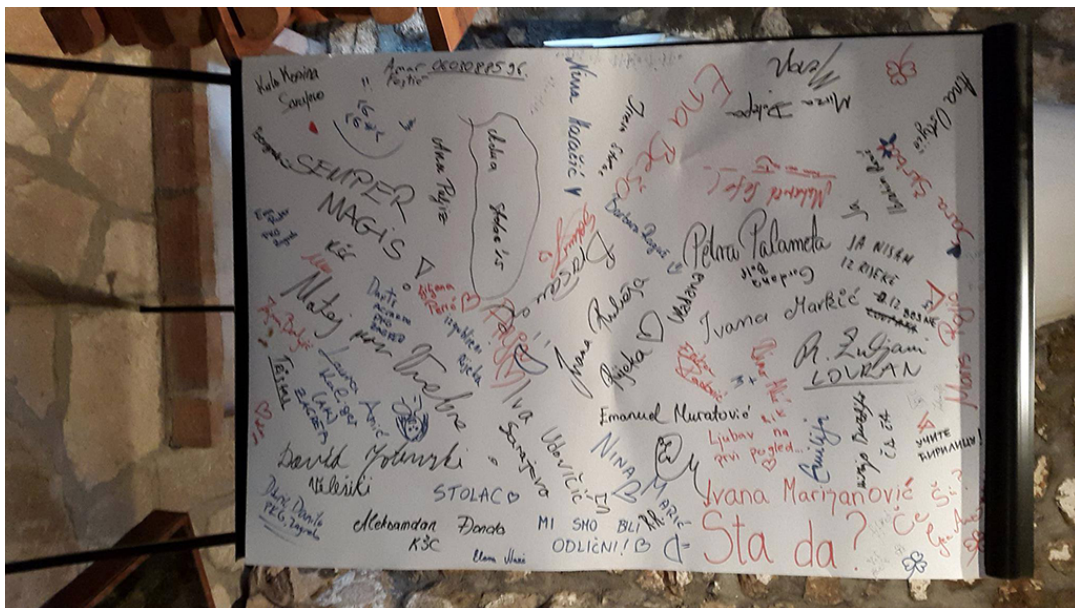

Mladi su bili smješteni kod učenika domaćina. Tako su imali priliku upoznati i život stolačke mladeži s jedne druge strane, život u obitelji jednog drugog mentaliteta. Ali kako mladost ruši sve granice i barijere tako su i ovi mladi ljudi uspjeli tijekom četiri dana sagraditi mostove koji će ih spajati još dugo, dugo vremena nakon susreta.

Zahvaljujući društvenim mrežama povezali su se u zajedničku grupu kako bi mogli rješavati zadatke koje su dobili u Stocu i koji će ponovo one najuspješnije odvesti u Sarajevo na završnu svečanost i promociju zbornika radova pod nazivom Preko rijeka. Gotovo mjesec i pol dana trajala su dopisivanja, dogovaranja, pisanja i razgovori kako bi se izvršili dobiveni zadaci.

Od riječke šestorke koja je boravila u Stocu odabrana su dvojica mladića čiji su radovi odabrani za tiskanje u Zborniku. Tako su Emanuel i Robert boravili u Sarajevu od 13.do 15.studenog 2015. gdje je u prelijepom am-

bijentu Ateljea Figure održan završni događaj projekta LINE – literatura za interkulturalnu edukaciju, promocija književnih susreta “Preko rijeka”. Tom je prigodom predstavljena je publikacija “Preko rijeka”, a svim učesnicima susreta dodijeljene su diplome. Publikacija “Preko rijeka” sadrži izbor poezije i proze autora koji su čitani u sklopu projekta, kao i najbolje eseje učenika koji su o njima pisali.

Projekt je veoma uspješno ostvario svoje ciljeve: srednjoškolci su počeli čitati suvremenu književnost, rođena su prijateljstva među autorima, učenicima i profesorima, a i svi su mnogo toga naučili o suvremenim društvenim problemima i načinima na koji se oni mogu prevladati. Bilo bi lijepo kada bi se ovaj projekt nastavio svake godine s novim generacijama učenika. Stoga pred svima stoji izazov prikupljanja sredstava neophodnih za nastavak projekta LINE.

